

Årgång 12,
Nummer 16

GILLET

Tidskrift för Carlstads-Gillet

PER BERGGREN

Född 1939 i Göteborg men med djupa rötter i Värmland. Student på latinlinjen 1961. Fänrik vid Värmlands regemente 1964. Pensionerad 1994 som major. Foto Bill Ivarsson

REDAKTÖREN PRESENTERAR SIG

Att som icke infödd karlstadsbo göra en tidning för Carlstads-Gillet är en utmaning av stora mått. Jag är väl medveten om att detta medlemsblad kritiskt kommer att granskas av dem som älskar sin stad och är experter på Karlstads historia. Många kommer att ha synpunkter och med stor sannolikhet blir det ibland delade meningar om vad som skrivs i tidningen.

Min idé som redaktör för Gillet är att dels peka på företeelser av allmänt intresse i Karlstad och dels, och framför allt, att spegla det som sker i Carlstads-Gillet i dag.

Tidningen är rådets språkrör och jag skall försöka tillgodose det behov av information som finns i Carlstads-Gillet. Min avsikt är, att på ett lättillgängligt sätt dela med mig av det som vi tycker är intressant.

Det som skrivs i tidningen kommer att gå till historien och det blir kanske läst av våra efterkommande och av forskare om hundra år. Många medlemmar i Carlstads-Gillet besitter unika kunskaper om Karlstad som är intressant att spara till eftervärlden. Därför mottages bidrag tacksamt för att göra tidningen så bred som möjligt.

Gillet utkommer en gång per år, på våren, och den kompletteras med ett informationsblad, som skickas ut på hösten.

Per Berggrén

OMSLAGSBILDEN

Christian Erikssons skulptur av Karl IX i Residensparken

Innehåll

Åldermannen har ordet	Sid 3
Kvinnor i Carlstads-Gillet	Sid 4
Höstgillet 2002	Sid 6
Gillet's samlingar	Sid 11
Restaurangerna i Stadsträdgården	Sid 12
Öppet hus i Gamla gymnasiet	Sid 16
Notiser	Sid 18
90 år sedan Värmlands regemente tågade in i Karlstad	Sid 19

GILLET
Tidskrift för Carlstads-Gillet
Årgång 12, nummer 16

ANSVARIG UTGIVARE
Leif Alte

REDAKTÖR
Per Berggrén,
Strandvägen 18, 652 23 Karlstad, 054-24 06 99
054240699@telia.com

TEXT, FOTO OCH LAYOUT
Per Berggrén där annat ej anges

TRYCK
Ale Tryckteam i 600 exemplar

Bidrag till nästa års tidning insänds till redaktören senast 2004-01-31

Under Leif Altes fasta hand har en ny era börjat i Carlstads-Gillet. Den största förändringen har varit att de två första kvinnorna har blivit medlemmar.

Foto Göran Engström

Åldermannen har ordet

Leif Alte

Ännu ett år har jag åtagit mig det hedersamma uppdraget att fungera som älderman i Carlstads-Gillet – dock med viss tvekan. Det som föll avgörandet var den stab av positiva medarbetare, som jag visste skulle komma att finnas inom Gillets Råd. Det är verkligen en trivsamt atmosfär vid våra rådsmöten och när vi i övrigt träffas. Ett tack till Er alla i rådet!

Ett speciellt tack också till Karl-Axel Branzell, som nu har avslutat ett mångårigt arbete i Gillets Råd. Vi vet att Du har många andra engagemang och att du därför har tvingats att prioritera dina verksamheter. Tack Karl-Axel!

Vårt senaste höstgille var glädjande nog mycket välbesökt och innehöll ett synnerligen trevligt föredrag. Hoppas att den tidigare negativa trenden av minskat deltagande vid våra gillen har brutits. Vidare är det verkligen glädjande att de första damerna invaldes som gillesmedlemmar vid höstgillet. Varmt välkomna Ann-Margret Cohén och Barbro Järliden! Hoppas att Ni kommer att trivas i vår gemenskap. Flera damer står på tur att väljas in vid kommande vårgille. Säkerligen kommer nyordningen som innebär att vi kan intaga damer som medlemmar att stärka vårt gille!

För att få fler medlemmar och Karlstadsbor att besöka vår vackra byggnad – det Gamla gymnasiet – provade vi i höstas en öppethusdag tillsammans med de övriga föreningarna i byggnaden. I gengäld har vi tills vidare slutat med det dåligt besökta torsdagsöppnandet. Vi avser att upprepa öppethusdagen den 5 april och för att få fler att hitta dit skall vi försöka ge arrangemanget något bättre publicitet. Välkomna alla medlemmar och tag gärna med Er goda vänner!

Den 18 februari 1944 stiftades vårt Gille – således är det 60 årsjubileum nästa år! En kommitté inom rådet kommer att arbeta med hur detta jubileum skall celebreras. Kanske ett extra festligt vårgille, där våra respektive enligt traditionen kommer att inbjudas.

Karlstads Hembygdsförening och vårt Carlstads-Gille har ett nära samarbete. Vi är bland annat representerade i våra respektive styrelser. Många undrar om vi inte dubblar varann. Jag tror inte det. Vi har våra olika inriktningar men samarbetar i vissa frågor och har i grunden en likartad målsättning – att värna om det gamla Karlstad och att bevara våra gamla traditioner.

Som tidigare framgått har Värmlands Hembygdsförbund, Karlstads Hembygdsförening och Carlstads-Gillet bildat ett handelsbolag. Detta i syfte att efter renovering av Prästsalen förhyra hela andra våningen i Gamla gymnasiet. Tanken är att vi skall kunna hyra ut delar av lokalerna för olika typer av evenemang. Vår fastighetsägare, Statens Fastighetsverk, är mycket positiv till denna lösning, men iordningsställandet av lokalerna har dessvärre dragit ut på tiden. Vid ett sammanträde med fastighetsägaren i januari i år utlovades vi preliminärt att få kunna ta de resterande lokalerna i bruk under första kvartalet av 2004. Lagom till vårt jubileum!

Som framgår inuti tidningen finns våra fotosamlingar vid Värmlandsarkiv i Karlstad. De är tillgängliga för alla besökare. Vad som återstår av arkiveringsarbetet är identifiering av ett stort antal bilder samt registrering respektive inläggning av dem i en databas. Detta är ett omfattande arbete och vi behöver hjälp av Gillets medlemmar, primärt med identifiering! Kontakt om detta har redan tagits med villiga personer, men vi behöver flera!

En bronsplatta med information om Gamla gymnasiet att uppställas på vår byggnad är för närvarande under arbete genom medverkan från Gillet.

Slutligen vill jag understryka redaktörens vädjan om värdefulla bidrag till vår tidning och emotser gärna synpunkter på prioritering av Carlstads-Gillets fortsatta verksamhet.

Väl mött på vårgillet!

Ann-Margret Cohén och Barbro Järliden
Foto Göran Engström

En historisk händelse inträffade vid Carlstads-Gilletts höstgille 2002. Barbro Järliden och Ann-Margret Cohén invaldes som första kvinnliga medlemmar.

Kvinnor i Carlstads-Gillet

Vid höstgillet 2001 föreslog rådet att bryta en långvarig tradition genom att göra Carlstads-Gillet tillgängligt för kvinnor. Detta krävde en förändring av stadgarna, vilket enbart kan ske genom beslut av två på varandra följande gillen. Vid vårgillet 2002 fattades det historiska beslutet och nya stadgar fastställdes, varvid även begreppet gillebroder ändrades till gillesmedlem.

Barbro Järliden och Ann-Margret Cohén heter de två första kvinnorna i Gillet och de har genom långvarig verksamhet i Karlstad och genom att visa stort intresse för staden bevisat att de är värdiga medlemmar. Carlstads-Gilletts övriga medlemmar glädjer sig åt att dessa pionjärer har velat engagera sig i föreningen och ser fram emot många intressanta och trevliga gillen tillsammans dem. De hälsas

varmt välkomna och förhoppningen är att de skall trivas i föreningens gemenskap.

Under den del av höstgillet, som omfattade förhandlingar, uttryckte förre äldermannen och hedersmedlemmen Per-Jan Wällgren sitt gillande över den nya ordningen och i anslutning till den efterföljande måltiden framförde Ann-Margret Cohén i ett mycket uppskattat tal på vers sitt tack för medlemskapet och såg fram emot att få stödja Carlstads-Gilletts verksamhet. Talet återges i sin helhet på motstående sida.

Men två kvinnor är ju bara en början. Det åligger nu övriga medlemmar att fortsätta rekryteringen. Vi vill ha in många kvinnor som har den rätta inställningen till Carlstads-Gillet.

Förra äldermannen och hedersmedlemmen Per-Jan Wällgren glädde sig åt att se kvinnor som välfrejdade medlemmar i Carlstads-Gillet

Ann-Margret Cohén höll ett mycket uppskattat tal på vers där hon tackade för sitt medlemskap

ANN-MARGRET COHÉNS TAL VID HÖSTGILLET 2003

*Broder älderman!
Övriga Gilles-medlemmar!*

*Ett historiskt ögonblick
för mig som kvinna fick
bli medlem i Carlstads-Gillet
där stadgar ändrats till det
och tackar med en omfamning
kvinnan tige ej i församling.*

*För att få en smula inblick
lån på biblioteket ingick,
jag läste att det här stället
första mötet var Stadshotellet.
Innehåll: Bygga på traditioner
som kan bli visioner.*

*Det gäller som min promemoria
att levandegöra stadens historia
och hävda konstnärliga krav,
kanske kan man rent utav
renovera dykdalberna omsider
som minner om svunna tider.*

*Sällskaplig samvaro odlas,
föredragen frodas,
nyintagen beredes "säte och
stämma",
kan jag här höra hemma?*

*Vet ej, men är estet
och läser om det jag inte vet.*

*Se positivt att kvinnor är med.
Låt oss alltid hålla fred.
Jag vill vara för Gillets bästa,
ej bara komma för att festa.*

*Tack till er som fört mig hit,
tack älderman i sitt gebit.*

*Mitt språk är ej det forna
som – säta, högvälborna.
Ehuru skola mina inre gåvor
röna genklang som hävor.
Ånskönt jag ej är något snille
ändock avancerat in i
Carlstads-Gille.*

Karl-Axel Branzell avtackas av äldermannen Leif Alte efter en mer än 40-årig värdefull gärning i Carlstads-Gilletts råd

Cirka 140 medlemmar hade infunnit sig till höstgillet
Foto Göran Engström

Det historiska höstgillet 2002 innebar inte bara att Carlstads-Gillet fick kvinnliga medlemmar. Föreningen kunde också glädja sig åt att totalt elva nya medlemmar kunde invigas. Dessutom överlämnades ett antal gåvor till Gillet och närvarande medlemmar bjöds på ett intressant kåseri om Karlstads historia ur en arkeologs perspektiv och förträfflig mat.

Höstgillet 2002

Höstgillet 2002 ägde rum den 31 oktober i Stadshotellets anrika lokaler. Cirka 140 medlemmar hade hörsammat kallelsen, däribland hedersgillesmedlemmarna Olov Wennberg och Per-Jan Wallgren, och dessa fick uppleva en kväll med många intressanta inslag.

Vid vårgillet efterlystes en revidering av Gillets i vissa stycken bombastiskt formulerade text, som används vid intagningsceremonin. Detta har lett till att rådet med varsam hand gjort ett mindre antal förändringar i fråga om ordval och uttryck. Formuleringarna är nu mer tidsanpassade utan att för den skull göra avkall på det högtidliga innehållet.

Kvällen inleddes med att elva nya medlemmar avlade eden, där

de samtyckte till att *förvalta vår stads skönhet och övriga värden*, som det står i den reviderade ritualtexten.

Rådsberättelse och ekonomisk berättelse hade delats ut till medlemmarna före förhandlingarna och efter revisorernas tillstyrkande gavs rådet och skattmästaren ansvarsfrihet för det gångna året.

Arkivarien, Anders Blomqvist, informerade om en så kallad Brunnsavtäckning, som överlämnats till Carlstads-Gillet från Karlstads kommun under arbetsåret. Övriga gåvor i form av nyskrivna böcker, som överlämnades under höstgillet, redovisas i slutet av denna artikel.

Eldsjälen och mångåriga ledamoten i rådet, Karl-Axel Branzell,

Bo Malmberg

Bo Kjellberg

Lars Kihlén

Barbro Järliden

Gunnar Johansson

avtackades med vackra blommor och tal av äldermannen. Kar-Axel har under många år varit en ledande kulturpersonlighet i Karlstad och har bland mycket annat ingått i Carlstads-Gilletts råd i mer än 40 år.

Arkeologen vid Värmlands museum Martin Karlsson käserade på ett lättsamt och trevligt sätt om Karlstad ur ett arkeologiskt perspektiv. Han har under några år ägnat sig åt utgrävningar och kartläggning av Karlstads historia i samband med de markarbeten som genomförts på olika håll i staden.

Lennart Boberg tog tillfället i akt att sälja sin nyskrivna bok med titeln *Kyrkskeppen i Karlstads församlingkyrkor*. Hans alster är en uppföljning av det mycket intressanta föredrag han höll vid vårgillet 2001. Föredraget har nu bearbetats och Lennarts unika kunskaper

har således omsatts i en skrift, som fått nummer 34 i Carlstads-Gilletts skriftserie.

Under årens lopp har Gilletts skrifter samlats i arkivet, vissa volymer i stora antal. Ett dragplåster vid årets höstgille var att till medlemmarna dela ut ett bokpaket med "övertaliga" skrifter. Ett drygt hundratal sådana bokpaket hade plockats ihop, vilka medlemmarna kostnadsfritt kunde ta med sig hem. Rådets policy har varit att behålla 25 exemplar av varje skrift. Dessa förvaras nu i Gilletts lokaler i Gamla gymnasiet.

Ett åttiotal medlemmar stannade kvar till måltiden efter förhandlingarna. Matgästerna kunde konstatera att maten, som bestod av en stor buffé, var utsökt och att höstgillet har sin givna plats i Stads-hotellet vackra miljö.

Arkeologen vid Värmlands museum Martin Karlsson berättade om hur det var i Karlstad i forna tider

Rådsmedlemmarna Martin Edman och Karl Axel Hjerdt förbereder utdelningen av bokpaketen. Foto Göran Engström

Bo Hansson

Gunnar Gärdin

Ann-Margret Cohén

Carl Boström

Hans Béaff

Anders Ajaxson

Äldermannen Leif Alte glädde sig åt att så många medlemmar hade infunnit sig till årets höstgille

Arne Söderberg överlämnar sin akademiska avhandling om konstnären Per Nordqvist till Gilllets arkivarie Anders Blomqvist

Lars Wennberg överlämnar den skriften om Fryksdalens Gille, som framställts med anledning av dess 90-årsjubileum, till Anders Blomqvist

Arkivarien mottar boken om *Hofjägmästaren Herman Falk* av Benny Klint

Lennart Boberg överlämnar skriften *Kyrkskeppen i Karlstads församlingskyrkor*, nummer 34 i Gilllets skriftserie, till äldermannen Leif Alte

GÄVOR SOM ÖVERLÄMNADES UNDER HÖSTGILLET

LARS WENNBERG: Skriften om Fryksdalens Gille med anledning av deras 90-årsjubileum.

BENNY KLINT: Boken med titeln *Hofjägmästare Herman Falk, Björnjägare och Legend* av Benny Klint med fru.

LENNART BOBERG: 75 exemplar av skriften *Kyrkskeppen i Karlstads församlingskyrkor*, vilken upptagits i Carlstads-Gilletts skriftserie med nummer 34.

ARNE SÖDERBERG: En akademisk avhandling om konstnären Per Nordqvist.

Gamla seminariet

Gillets samlingar

Stora delar av Carlstads-Gillets samlingar förvaras i Värmlandsarkiv, som har sina lokaler i Gamla seminariet. Framför allt finns här ett mycket stort antal gamla bilder från svunnen tid, vilka är i stort behov av att bli identifierade.

Carlstads-Gillet disponerar fyra hyllmeter och betalar en relativt blygsam summa för att få allt intressant material förvarat på ett professionellt sätt.

Rådet besökte Värmlandsarkiv en höstdag 2002 och fick då värdfull information om vilka möjligheter som bjuds att med datorns hjälp katalogisera det material som finns förvarat här.

Anders Blomqvist, Leif Alte och Martin Edman tillsammans med Värmlandsarkivs representant

Den första restaurangen i sin ursprungliga skepnad. Fotot taget någon gång före år 1885.

Stadsträdgården är och har under en lång följd av år varit en omtyckt oas för Karlstads invånare, och restaurangen, som fanns ända till 1959, har bidragit till dess popularitet.

Restaurangerna i Stadsträdgården

TILLKOMSTEN AV DEN FÖRSTA RESTAURANGEN

Den 10 januari 1865 kom ett brev från den dåvarande Trädgårdsstyrelsen i Karlstad till stadens Stadsfullmäktige. Brevet innehöll en begäran om att få uppföra ett schweizeri i Stadsträdgården. Det sades i brevet inledning att de besökande skulle ges tillfälle att där intaga förfriskningar, "vilka, säga vad man vill, äro för trevnaden nödvändiga, och under stundom nyttiga".

Efter årtal av utredningar och många invändningar från stadens nykterhetsivrare samt dispyter, om var någonstans i trädgården ett schweizeri borde placeras, enades man om en plats söder om den

Anders Blomqvist. Bilder ur Carlstads-Gilletts arkiv

nuvarande fontänen i parken. År 1869 var man äntligen så långt kommen att en auktion på rättigheten, att uppföra och mot arrende driva schweizeriet, kunde äga rum.

Stadens välkända krögare fru Mathilda Möller var den person, som för summan 175 Riksdaler riksmünt lade högsta budet.

Fru Möller anlätade nu byggmästare Wilhelm Lidbom för uppförandet av byggnaden enligt stadsarkitekt Carl Fredrik Sundbergs ritningar. Restaurangen öppnades för allmänheten till sommarsäsongen 1870. Fru Möller överlät redan år 1871 rörelsen till Stads-hotellets krögare källarmästare Anders Theodor Brattberg.

Den första restaurangen med den ursprungliga S-formade gången från entrén vid Expositionshuset. Lägga märke till Orrholmens sågverk och arbetarbostäder i bakgrunden.

Schweizeriet blev en mycket omtyckt och välfrekventerad plats i staden. På uppmaning av stadens ledande gestalt inom musiklivet kapten Bror Adolf Beckman, initiativtagaren till Karlstads Teater AB, hade år 1872 genom källarmästare Brattbergs försorg en musikstrad uppförts ungefär på den plats där fontänen nu är belägen. Enligt kapten Beckmans skrivelse skulle här en mässingssextett kunna musicera två kvällar i veckan under sommaren. Trädgårdsstyrelsen skrev i sitt genmäle till kapten Beckmans ansökan följande: *"Då detta onekligen befordrar ändamålet för trädgårdens anläggning nämligen att vara en angenäm tillflyktsort under sommaren så ansåg sig Styrelsen böra ansökningen bifalla"*.

Åren gick och några olika krögare hade haft hand om restaurationen i Stadsträdgården och år 1885 var det så dags att göra en större renovering av schweizeriet. Det mest synliga var att den förut öppna verandan blev helt inglasad.

År 1886 var sista året med restaurangen i privat regi. Nu inträdde Karlstads Spritutminuteringsaktiebolag eller Spritbolaget på arenan och då skulle stora saker ske.

DEN ANDRA RESTAURANGEN

Efter att ha drivit den gamla restaurangen några år med hjälp av anställd krögare ansåg Spritbolagets styrelse, med sin verkställande

direktör kapten Hugo Ziegler, vid ordinarie bolagsstämma år 1898 att den bolaget tillhöriga restaurangen i Stadsträdgården *"har befunnits alldeles otillräcklig och tar för utvidgning och förbättring"*.

Man hade nu tänkt sig att endast göra en utbyggnad och förbättring av den gamla restaurangen, men vid en extra sammankallad bolagsstämma år 1899 beslöt att i praktiken en helt ny byggnad skulle uppföras. Beslutet blev, att man antog Helsingborgsarkitekten Svante Dyléns ritningar för uppförande av en restaurangbyggnad i gammal svensk så kallad *"stapelstil"* till en beräknad kostnad av 30.000 kronor. Summan var dubbelt så hög, som ursprungligen var tänkt att satsas för ombyggnaden av den gamla restaurangen. Byggnadsarbetet kom raskt igång efter sommarsäsongens slut år 1899. Entreprenör var byggmästare Johan Henrik Larsson från Åmål och i december var hela byggnaden under tak och skulle bli färdig under våren. Styrelsen yttrade att den nya restaurangen skulle bli *"synnerligen ändamålsenlig och väl motsvarande tidens anspråk samt väl pryda sin plats i den vackra Stadsträdgården"*.

En stor del av det överblivna byggnadsmaterialet från den gamla restaurangen med dess glasveranda och orneringar, förutom kök och ekonomiutrymmen som återanvändes, blev använda till bygandet av annexet vid Tynäs restaurang samt verandan till Lövnäs restaurang.

Den andra restaurangen i ursprunglig skepnad före 1930 års stora renovering av exteriör och interiör

Restaurangen förblev inte så många år i Spritbolagets ägo och under årens lopp hade många krögare arrenderat fastigheten. Tidens tand tog hårt på den snart 30-åriga byggnaden och den år 1928 tillträdde ägaren direktör Julius Carlsson ville nu göra en genomgripande renovering av fastigheten. Han anlät arkitekt Erik Ekeberg från Stockholm för att göra ganska omfattande förändringar i den gamla byggnaden. Bland annat inglasades den förut öppna verandan och entrén flyttades. Vidare gjordes en genomgripande renovering av den stora matsalen med sina långsgående balustrader och den stora glasade fönsterbågen under det stora mittentornet blev ersatt med en dekorerad fönsterspegel. Konstnären, som hade anlåtats för hela restaurangens dekorativa utformning och målning, var den berömde porträtt-, landskaps- och dekorationsmålaren och sedermera professorn Bertil Damm. En intressant detalj i hans arbete var dekorationen på mittentornet, som utgjordes av en större förgylld sol med strålar som eldslågor. Denna sol skulle symbolisera "Sola i Karlstad". Utsmykningsdetaljen var densamma som efter 70 år kom att pryda Karlstads Universitets emblem. En mycket vacker återanvändning av den fina solfiguren. Renoveringen skedde under hösten 1929 och restaurangen öppnade i sin nya skepnad under maj månad 1930.

Härefter skedde inga större förändringar förrän Ego Holm, direktör och ägare till Grand Hotell i staden, tillträdde år 1938. Direktör Holm, som var en mycket skicklig restaurangman, såg nu till att restaurangen återigen fick en större genomgripande renovering av framför allt de inre lokaliteterna, modernisering av kök och ekonomitrymmen, yttre målning med mera.

När det blev bestämt att Stadsträdgården skulle hysa den stora utställningen "Värmland Visar" år 1947 blev den till utställningen återigen påkostade restaurangen, kan gott sägas, en av huvudattraktionerna i "Träggårn". Restaurangen hade nu fått en modern scen och en förnämlig belysningsutrustning, allt för att möjliggöra varietéuppträdande. Många stora artister uppträdde under denna tid, bland andra Max Hansen, Svend Asmussen, Povel Ramel, Lasse Dahlqvist, Lilian Harvey och Åke Grönberg, för att nämna några.

Under 1959 härjade en ung pyroman i Karlstad och många framför allt äldre träbyggnader var hans favoritmål. I Stadsträdgården stod den gamla restaurangbyggnaden denna kväll, eller rättare sagt natt, obebakad. Den 17 september klockan 0020 meddelades att Stadsträdgårdens restaurang "stod i *ljusan låga*". Inom blott en timme var hela byggnaden nedbrunnen och en epok hade gått i graven, sörjd och saknad av alla gamla Karlstadsbor.

Den andra restaurangen i ursprungligt skick utan veranda. Till vänster i bilden syns den år 1893 byggda musikpaviljongen. Militärerna, förmodligen musiker, intar förfriskning före en konsert

Bolinder-fontänen från år 1897 sedd mot väster. Lagg märke till den dåtida mycket lummiga omgivningen i parken

Någon ny restaurang byggdes aldrig i Stadsträdgården, det blev Sandgrund i stället. På senare år, när nu den vackra parken åter har blivit istandsatt till i stort sett sitt gamla lummiga utseende, planterad med blommor, buskar och träd, har många röster framförts,

framför allt från besökare, både Karlstadsbor och turister: "Varför har inte denna stora fina park med sin attraktionskraft, en stadens lunga och plats för rekreation, någon form av sommarkafé eller servering? Vore inte detta någonting att åter satsa på?"

Slutet på en 59-årig bana den 17 september år 1959. Bilden tillhör Karl-Eje Granquist

Carlstads-Gillet, Värmlands Hembygdsförbund, Karlstads Hembygdsförening och Läroverkets Kamratförening, som tillsammans utnyttjar lokalerna i Gamla gymnasiet, har haft öppet hus.

Öppet hus i Gamla gymnasiet

I Gamla gymnasiet finns, utöver Karlstads skolmuseum, även kanslier för Carlstads-Gillet, Värmlands Hembygdsförbund och Karlstads Hembygdsförening. Byggnaden har tidigare också innehållit stora delar av Gillets arkivmaterial, vilket nu delvis överflyttats till Värmlandsarkiv i Gamla seminariet. En kontorist är anställd av Hembygdsförbundet för att ge begränsad service åt föreningarna i huset.

Varje torsdagskväll har Gamla gymnasiet varit öppet för att ge

intresserade möjlighet till forskning eller för att bara umgås i en historisk miljö.

Besöksfrekvensen har emellertid varit mycket låg och därför bestämde sig föreningarna för att i stället gemensamt bjuda in allmänheten till öppet hus. Första tillfället ägde rum den 23 november 2002. Ett drygt hundratal besökare med många kända karlstadsprofiler i spetsen visade sig i den anrika byggnaden.

Det pampiga sammanträdesrummet med Carlstads-Gillet's eleganta möbelgrupp i centrum. Foto Göran Engström

Mirjam Hanning, Erik Hellberg och Lars H. Widstrand i Gillet's kansli. Foto Göran Engström

Gunnar Hedin, Lars Widstrand och Lars Wallin i fikarummet. Foto Göran Engström

Notiser

JÄVERÖN - FRÅN ISTID TILL NUTID

Genom Bengt Byström och Leif Ågren har Karlstad begåvats med en intressant bok om Jäverön, som för många är en okänd del av staden. Bengt Byström står för intervjuer, modern arkivforskning, text och layout medan Leif Ågren är den som utfört arkivforskning före 1920. Boken har 223 sidor och innehåller 300 bilder och kartor.

Boken ger en heltäckande bild av Jäverön och beskriver i ett inledande kapitel öns historia, som börjar för 10 000 år sedan. Vidare redovisas utförligt byggnader, näringsliv, färjan och sjön. Djur och natur beskrivs i ett eget kapitel liksom omgivningarna. I avsnittet om Jäverön i litteraturen kan man läsa att ön figurerade i skrift redan år 1637. Sista kapitlet redovisar de tankar om Jäverön som funnits i kommunen. Här framgår att man haft planer på att förvandla ön till både flygplats, sovstad, naturreservat och vindkraftscentrum.

Boken är trevligt formgiven och är en pärla för den som är intresserad av Karlstad, varför den varmt kan rekommenderas.

CARLSTADS-GILLET'S RÅD

Ålderman	Leif Alte
Vice ålderman	Martin Edman
Skrivare	Erik Hellberg
Skattmästare	Per Anders Olsson
Arkivarie	Anders Blomqvist
Munskänk	Bill Ivarsson
Redaktör	Per Berggrén
Bisittare	Göran Engström
Bisittare	Lars H. Widstrand
Bisittare	Karl Axel Hjerdt
Bisittare	Ragnar Hedin

KONTAKTPERSONER

Åldermannen	054-83 04 38
Skrivaren	054-56 20 09
Arkivarien	054-52 50 36
Redaktören	Se sidan 2

NYA MEDLEMMAR

Carlstads-Gillet har i dag ungefär 400 medlemmar. Intagningsproceduren bygger på att en presumtiv medlem föreslås för rådet och att tre medlemmar intygar att denne är *välfrejdad*. Förutsättningen för att bli invald är att man sympatiserar med föreningens stadgar och att man bott i Karlstad i en följd av år. Skrivaren kan närmare informera om tillvägagångssättet.

CARLSTADS-GILLET'S HEMSIDA

Det är viktigt att följa med utvecklingen. För att sprida information om för Gillet angelägna frågor har en egen hemsida startats med adressen

www.carlstads-gillet.s.se

BRONSTAVLA PÅ GAMLA GYMNASIET

En bronstavla med nedanstående text kommer att sättas upp på Gamla gymnasiet.

GAMLA GYMNASIET

Gymnasium Adolpho - Fredericianum

Uppfört på Lagbergets krön,

invigt 1759 av superintendenten i Karlstad Nils Lagerlöf.

Ritat av överintendenterna Carl Härleman och Carl Johan Cronstedt.

Byggnaden uppfördes under ledning av arkitekt Johan Eberhard Carlberg och lektor Johan Fryxell.

Tornet avsett som astronomiskt observatorium.

Byggnaden klarade sig undan den förödande branden 1865.

En av stadens äldsta byggnader.

Tider

5 APRIL

Öppet hus i Gamla gymnasiet.

16 APRIL

Värgille på Stadshotellet med föredrag av förre landshövdingen Ingmar Eliasson

OKTOBER ELLER NOVEMBER

Höstgille

2003

60-årsjubileum, som enligt planerna kommer att firas i samband med värgillet.

DYKDALBERNA KOMMER ATT RENOVERAS
Dykdalberna i Klarälven, ett av Karlstads kännemärken, har visat sig vara i stort behov av renovering. Kommunen har avsatt medel för detta och kommer att utföra arbetena under år 2003.

Värmlands regemente sattes upp år 1626. 1913 kom det till Karlstad, 1994 flyttade det till Kristinehamn och år 2000 lades förbandet ned.

90 år sedan Värmlands regemente tågade in i Karlstad

Lördagen den 11 januari 1913 lämnade Värmlands regemente Trossnäs, där man hade bedrivit övningar sedan 1834, för att förläggas i det nybyggda regementet i Karlstad. Soldaterna marscherade till Karlstad och regementschefen, överste Ugglå, tillsammans med beridna officerare mötte truppen vid Växnäs. Karlstadsborna kunde beskåda den ståtliga inmarschen längs stadens gator.

Då de första soldaterna tog regementet i besittning återstod ännu en del arbeten, men anläggningen var i allt väsentligt klart den 12 september samma år, då den första inryckningen ägde rum. Regimentet bestod då av tre kaserner, kanslihus och ett tjugotal övriga byggnader. Markarbeten, stängsel, belysning och avlopp var iordningställda och officersmännen hade flyttats från Trossnäs till Karlstad, där den hade gjorts om till underofficersmäss i övervåningen och marketenteri för de värnpliktiga i bottenvåningen. Dessutom inrymdes bland annat bageri och frisör i byggnaden. Kostnaden för hela anläggningen uppgick till 2 341 915 kronor och 8 öre.

Inmarschen skildrades i NWT:

"Plötsligt dånar det bortom parken, och precis på föreskriven tid marscherar truppen i staden under pukor, trumpeter och trummans kraftiga dunk. Den guldgula, vackra regementsfanan sticker hjärt av mot den blygrå luften. Sablarna höjas och sänkas i stiliga tempo till oupphörliga hälsningar till höger och vänster. Damerna niga, ljuvt och älskvärt, och de civila herrarna göra stora gester med hattarna eller hälsa militäriskt efter egna metoder och bästa förmåga. Droskhästarna spänna av allt gnyet plymerna i vädret och strama upp sig, så att det knakar i grejorna."

Bidrag till nästa års tidning insänds till redaktören senast 2004-01-31

Den stora sandbanken i Klarälven norr om Sandgrundsudden fotograferad den 2 oktober 2002

Sandbankar i Klarälven

Göran Engström

Det högsta högvattnet i Klarälven i människans minne var vårfloden 1916. Kombination av snösmältning och regn gav en mycket kraftig vårflod i mitten av maj detta år. Värst drabbat i Karlstad var stadsdelen Hagaborg som var helt dränkt. Vattennivån i Klarälven vid mätplatsen Slussen var som högst +47,00 meter över havet. Andra höga vattennivåer i Klarälven har varit höstfloden 1957 och vårfloderna 1959 och 1995.

Karlstads kommun planerar att sätta upp en vattenståndspegel i kajen framför Stadshotellet, där även tidigare höga nivåer skall markeras.

Deltat växer på grund av sanden som kommer med vattnet vid höga flöden. Ett gammalt talesätt är att Karlstad växer med en hektar per år.

När Väneren var hög hösten 2000 och våren 2001 bildades sandbankar långt upp i deltat. Bland annat vid Sandgrundsudden har det blivit en stor sandanhopning i inloppet till den västra älvgrenen, vilket fört med sig att vattenflödet har ökat där. Gamla stenbron, Östra bron, dämmer i den östra grenen och vid stora vattenflöden kan det bli problem.

Med EU-medel pågår ett projekt som skall studera vad sandbankarna innebär och vad man kan göra åt dem. Det bästa är att förhindra erosion men det innebär höga kostnader.

Återkommande översvämningar måste vi lära oss att leva med.

**Karlstads
Glasmästeri**
Sågerkrogsgatan 4 (vid Hållplatsen)
054-85 30 40

Uterum & Glaspartier
Egen tillverkning efter
Dina önskemål!

Trycktjänst

kiwa foto